

EDEBÎ METİN OLARAK MASALLARIN YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİLSEL VE KİŞİSEL BECERİLERİN GELİŞİMİNE ETKİSİ

Mehmet Selim AYHAN*
Mustafa ARSLAN**

Atf/©: Ayhan, Mehmet Selim; Arslan, Mustafa, (2014). "Edebî Metin olarak Masalların Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dilsel ve Kişisel Becerilerin Gelişimine Etkisi", Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 7, Sayı 2, ss. 543-559.

Özet: Edebî metinlerin zihinsel ve dilsel becerilerin gelişimi, değer öğretimi, motivasyonun sağlanması, hayal gücü ve yaratıcılığın geliştirilmesi ve bireylerin sosyallaşmasında etkileri büyüktür. Söz konusu açılardan kendini geliştirenler gerçek hayatta karşılaştıkları problemlerin üstesinden daha kolay gelirler. Edebî metinler insanlarda dil zevki, estetik bakış ve yaşama sevinci oluşturur. Bu nedenle dilsel ve kişisel becerilerin geliştirilmesi, pekiştirilmesi için dil öğretiminde edebî türlerin araç olarak kullanılması önemli olgulardandır. Bu bağlamda edebî metin olarak masalların yabancılara Türkçe öğretiminde dilsel ve kişisel becerilerin gelişimine etkileri üzerine bu araştırma yapılmıştır. Masalların yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, dilsel yetilerin işlevsellik düzeyinin saptanmasındaki en önemli tanığı Türkçe öğretmenleridir. Çalışmada, Gürcistan'daki üniversiteler ve liselerdeki Gürcü dili taşıyıcılarına Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten Türkçe öğretmenlerine masal türünün Türkçe öğrenim ve kişisel yetileri üzerindeki etkilerini belirlemek üzere bir anket hazırlanmış ve yüz yüze görüşme yoluyla veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında analiz edilerek frekans dağılımları ve yüzdelik oranları hesaplanmıştır. Bulgulara göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde masalların öğrenci motivasyonunu sağlanmasında, kültür aktarımında ve dilsel becerilerin gelişiminde önemli bir rol oynadığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte yardımcı kaynak olarak yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere ders materyali olarak hazırlanmış masalların az olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, Edebî Türler, Masal, Dilsel Ve Kişisel Beceriler

Makale Geliş Tarihi: 20.10.2014/ Makale Kabul Tarihi: 21. 11. 2014

*Doktora Öğrencisi, International Black Sea University, Beşeri Bilimler Fakültesi, Türk Filolojisi Ana-bilim Dalı, Tiflis – Gürcistan, e-posta: msayhan@ibsu.edu.ge

**Doç. Dr., Canik Başarı Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü, Samsun – Türkiye, marslan@basari.edu.tr

Effects of Fairy Tales as Literary Texts on Improved Lingual and Personal Skills in Teaching Turkish to Foreign Learners

Citation/©: Ayhan, Mehmet Selim; Arslan, Mustafa, (2014). "Effects of Fairy Tales as Literary Texts on Improved Lingual and Personal Skills in Teaching Turkish to Foreign Learners", *Hitit University Journal of Social Sciences Institute*, Year 7, Issue 2, pp. 543-559.

Abstract: *Literary texts play a significant role in improving mental and linguistic skills, value teaching, motivation, imagination, creativity and socialisation of individuals. Individuals, who improve themselves in the foregoing, are capable of easily overcoming real-life problems. Literary texts encourage linguistic pleasure, aesthetic perspective and a zest of life. Therefore, it is one of the important phenomena to use literary texts as a means of developing as well as reinforcing linguistic and personal skills. In this context, this research was conducted on the effects of fairy tales as literary texts on improving linguistic and personal skills in teaching Turkish to foreigners. Turkish Language teachers are the most important witnesses in determining the level of functionality of linguistic capacities in teaching Turkish as a foreign language. In this study, a questionnaire was prepared for the teachers who teach Turkish as a foreign language to the Georgian speakers at universities and high schools to determine the effects of fairy tales upon the act of teaching Turkish and personal capabilities; data was collected by the method of face-to-face interviews. The obtained data was analysed with an SPSS software program to calculate frequency distribution and percentage rates. As it appears from the findings, it was observed that fairy tales play a significant role in motivating learners, exchange of culture and improvement of linguistic skills while teaching Turkish as a foreign language. In addition to this, it was further observed that fairy tales prepared as course material to be used as a foreign resource while teaching Turkish to foreign learners were very few in number.*

Keywords: *Teaching Turkish to Foreign Learners, Literary Texts, Fairy Tale, Lingual and Personal Skills*

I. GİRİŞ

Yabancı dilin doğru ve etkili bir şekilde kullanımını sağlamak bir dilin öğretimi ve öğrenimindeki temel amaçlardan biri olmalıdır. Bu bağlamda dil öğretiminde konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi önemlidir. Bunun için öğrencilerde ilgi ve merak uyandırabilecek yardımcı ders materyallerine gerek duyulmaktadır. Dil öğretiminde bu tür materyallerin

başında edebî metinler gelmektedir. Mert'e (2012a) göre bu metinler içerisinde temel dil becerilerinin geliştirilmesinde masalların ayrı bir yeri vardır. Çünkü edebî türler içerisinde masallar, dil zevki oluşturan, dilin en güzel örnekleri olan, en etkili türlerden biridir.

Edebi türlerden masalların yaş grupları ve temel seviye dil öğretimi göz önünde bulundurularak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrenci motivasyonunun sağlanmasında, kültür aktarımında ve dilsel becerilerin gelişiminde önemli bir rol oynadığı varsayılmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretiminin yaygınlaştığı günümüzde bu olgunun daha kolay ve etkili nasıl gerçekleştirileceğinin tespiti ve edebî türlerden masalların bu bağlamda nasıl kullanılacağı önem arz etmektedir.

Dil öğretiminde metin kullanımı ile ilgili olarak Günay (2003), "Anadili ya da yabancı dil öğretiminin her aşamasında metin kullanımı vardır. Bu metinlerin anlaşılması da üzerinde yoğun çalışmalarla olacaktır" ifadesiyle edebî türlerin dil öğretimindeki önemine dikkat çekmektedir.

Söz konusu olguya ilişkin olarak Yavuz (2009a) masalların dil ve anlatım özelliklerinin, dil öğretimi açısından önemi üzerinde durmaktadır: "Masallarda dil yalın bir Türkçedir. Anlatımda betimlemeler oldukça az yer alır. Masalın bütününe hareketli bir dil hakimdir. Böyle olunca da betimleme değil, eylem ağırlıklıdır. Bu da hareketliliği sağlayan temel öğedir." Bu bağlamda masalların dilinin yalın olması anlamayı kolaylaştıracaktır. Ayrıca masallardaki hareketlilik bireylerde bir heyecan ve ilgi uyandırması açısından önemlidir.

Masallardaki dil olgusuna değinen Doğan (1993), masalların bir dil tadında olduğunu ve bu tadın günlük kullanılan dilden farklı olarak tarihi süreçte yüzyıllar boyunca süzülerek oluşan bir olgu olduğunu ifade ederek masalların dil öğretimindeki işlevselliğine dikkat çekmektedir. Bir dilin fonetiğini edinmek, öğrenmek o dili anlama ve anlatma zevkini kazanmakta masallardan yeterince faydalanılmalıdır. Öğretilecek dilin zihinde canlanması, kelimelerin daha iyi kavratılması açısından da masallar zengin bir kaynaktır.

Bir dilin ruh halini yansıtan masallar, kültür aktarımında da önemli bir işleve sahiptir. Humboldt şöyle demektedir: "Kuşaktan kuşağa, kişiden kişiye aktarılan sözcükler bir ulusun kültürünün aynası niteliğindedir" (Humboldt, akt.Mert, 2012b: 5). Türkçenin bin yıllara dayanan zengin kültürünün özelliklerini taşıyan masallar, yabancılara Türk kültürünü aktarmada önemli bir modeldirler. Bu kapsamda yoğun kültürel içerikli Keloğlan Masalları yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılabilir.

Temel düzeyde Yabancılara Türkçe öğretimi, Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin A1-A2 seviyesindeki kazanımlarını öngörür (Kara, 2011:161). Bu durumda Avrupa Ortak Dil Kriterleri'ne göre temel seviye dil becerileri dikkate alınarak öğretilecek masallar özenle belirlenmelidir. Temel seviyede (başlangıçta) öğretilmesi gereken temel sözvarlığı, dili basit, yalın ve anlaşılır olan masallar vasıtasıyla pekiştirilebilir.

Öğretimde doğru metnin (masalın) seçimi, seçilen metne göre öğrencide motivasyonun ve hedeflenen dilsel becerinin sağlanması, metni anlama ve kavramada metne doğru soruların sorulması, başka bir deyişle metin çözümlemesinin iyi yapılması masalların dil öğretimindeki başarısını artıracaktır.

Özellikle yabancılara Türkçe öğretiminde deyim, atasözü ve ikilemeler gibi kalıplaşmış yapıların öğretiminde masallar hem etkili hem de motive edicidirler. Bu tür dilsel yapılar özellikle masalarda çok bulunmaktadır. Dolayısı ile yabancılara Türkçe öğretiminde bu yapıların öğretiminde masallar kullanılabilir.

Yabancı dil öğrenenler kelime hazinelerinin durumuna göre okunan ya da dinlenen bir metni daha üst düzeyde kavrayabilirler. Öğrenmenin tüm dilsel becerilerde akıcı ve düzgün bir şekilde olabilmesi öğrencilerin hedef dildeki kelime dağarcığı ile paraleldir (İşeri, 1996:21-27). Bu anlamda masalların girişindeki tekerlemeler, atasözleri, deyimler vb. öğrencilerin kelime hazinelerinin gelişimine önemli katkı sağlar.

Yabancı dil öğretiminde öğrenmenin gerçekleşmesi ve kalıcı olması için en önemli yöntemlerden biri de tekrarlardır. Günlük yaşamdaki basit konuşmalar ve kelimeler masalların içinde sürekli tekrarlanmaktadır ve yabancılara Türkçe öğretiminde masallar öğrenilenlerin tekrarlanması ve pekiştirilmesi açısından önemli yardımcı ders materyalleridir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde dersin eğlenceli, zevkli ve becerileri geliştirici hâle getirilmesinde edebi türler önmeli yardımcı kaynaklardandır. Masallardaki tekerlemeler kelimelerin telaffuzunu doğru çıkarmada ve dili daha pratik kullanmada yardımcı olurlar. Masallardaki tekerlemelerin kafiyesi ve müzik yapısı ise öğrencilerde dil zevki oluşturur. Bu tür metinlerin seçiminde öğreticiye bu açıdan büyük bir görev düşmektedir.

Masalların eğitim teknolojileri yardımıyla görsel ve işitsel olarak tüm duyu organlarına hitap edecek bir şekilde düzenlenmesi onları daha etkili bir öğretim materyali hâline getirebilir. Ayrıca yaparak yaşayarak öğrenme

yöntemi kapsamında masalların kostümler yardımıyla öğrenciler tarafından canlandırılması, yabancı dilde öğrenilenlerin günlük yaşama aktarılması bakımından önemlidir (Başbuğoğlu, 2012:67). Özellikle konuşma becerisinin gelişiminde doğaçlama tekniğinden yararlanılarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlere masal, öykü ve fıkra anlatma gibi tekniklere yer verilmelidir (Demirel, 1992:31-38).

Edebi metinlerin hangi aşamalarda kullanılmasıyla alakalı Aktaş (2004) öğreticilerin, öğretim sürecinde seçecekleri edebî metinleri dilsel becerilerin gelişiminde hangi aşamada, ne şekilde, nasıl uygulayacaklarını önceden belirlemeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Bu nedenle seçilen masalın, öğrencinin dili kullanmasında bir ilerleme sağlayabiliyor, iletişimsel becerisini geliştirebiliyor, daha önce kazandığı bilgi ve becerilerini pekiştirebiliyor, sınıf ortamında öğrendiklerini doğal iletişim ortamlarında transfer etme becerisi kazandırıyor nitelikte olması gerekmektedir.

Yabancı dil öğretimi açısından ders kitaplarında masalların kullanılmasının önemiyle alakalı olarak Gezer (2006), masalların anlatımında kullanılan dilin oldukça yalın olduğunu ve bunun bütün masal çeşitleri için geçerli olduğunu ifade etmektedir. Çünkü masalarda toplumun tamamının anlayabileceği bir dil kullanır. Özellikle çocukların daha çok ilgisini çeken hayvan masalları sade bir anlatıma sahiptir. Bunun sebebi ise kahramanlarının ve olayın az olması, metin içerisinde devamlı konuşmalara yer verilmesi ve kısa olmasıdır. Bu yalınlıkları ve sadelikleri ile masallar yabancı dil öğretiminde ve öğreniminde anlama (dinleme) becerisinin gelişiminde etkilidirler.

Çok uyaranlı bir özelliğe sahip olan edebî metinlerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımına daha fazla önem verilmelidir. Çünkü bu aynı zamanda Türk edebiyatının ve kültürünün tanıtılmasına katkı sağlayacaktır. Türk edebiyatının dünya edebiyatları arasında kendine bir yer bulabilmesi ve tanıtılabilmesi için de edebî metinlerin yabancılara Türkçe öğretiminde etkin bir şekilde kullanılması önemli bir fırsattır (Arslan, 2011:200).

Edebi metinlerin zihinsel ve dilsel becerilerin gelişimi, değer öğretimi, motivasyonun sağlanması, hayal gücü ve yaratıcılığın geliştirilmesi ve bireylerin sosyallaşmasında etkileri büyüktür. Edebi metinler insanlarda dil zevki, estetik bakış ve yaşama sevinci oluşturur. Dilsel ve kişisel becerilerin geliştirilmesi, pekiştirilmesi için dil öğretiminde edebî türlerin araç olarak kullanılması önemlidir. Bu bağlamda edebî metin olarak masalların yabancılara Türkçe öğretiminde dilsel ve kişisel becerilerin gelişimine etkileri üzerine bu araştırma yapılmıştır.

II. YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırma kapsamında yabancılara Türkçe öğretiminde edebî metinlerden masalların dilsel ve kişisel becerilerin gelişimine etkisini belirlemek üzere öğretmen görüşüne başvurulmuştur. Yabancılara Türkçe öğretiminde masalların dilsel ve kişisel becerilerin gelişimine olan etkisi bu yolla belirlenmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmaya, Gürcistan'daki Gürcü dili taşıyıcılarına Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten Türkçe öğretmenleri katılmışlardır. Anket, Gürcistan'daki üniversiteler ve liselerde çalışan 44 öğretmene uygulanmıştır. Araştırmaya katılanların mesleki deneyimleri birbirinden farklıdır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Yabancılara Türkçe öğretiminde edebî metinlerden masalların dilsel ve kişisel becerilerin gelişimine etkisini belirlemek üzere ölçmeye dayalı yarı yapılandırılmış bir anket geliştirilmiştir. Araştırmada kullanılacak soruları oluşturmak üzere ilgili alan yazın taraması yapılmış ve uzman görüşü alınmıştır. Oluşturulan anketin ön uygulaması yapılmış ve belirlenen düzeltmeler yapılmış ve yüz yüze görüşme yoluyla yabancılara Türkçe öğreten, öğretmenlere ulaşılarak veriler toplanmıştır. Anket verileri kodlanarak SPSS programında analiz edilmiş frekans dağılımları ve yüzdeler oranları hesaplanmıştır. Analiz sonucunda yapılan güvenilirlik testi (Cronbach's Alpha) 0,695 olarak ölçülmüştür.

III. BULGU VE YORUMLAR

Masalların yabancılara Türkçe öğretimindeki etkisini saptamak üzere çeşitli varsayımlar, öneriler, sorular belirlenerek öğretmen görüşüne başvurulmuştur. Öğretmenlerden kendilerine yöneltilen ifadelerle "hiç, az, çok, çok fazla" şeklinde yanıtlar vermeleri istenmiştir. Yüzdelerle toplanan veriler SPSS analiz edilmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılanların % 31.8'i bayan, % 68.2'si ise erkek öğretmenlerdir. Deneklerin % 63.6'sı 1-5, % 9.1'i 6-10, % 13.6'sı 11-15, % 13.6'sı ise 16-20 yıllık mesleki tecrübeye sahiptirler. Çalışmaya her iki cinsiyetten öğretmenlerin katılması ve mesleki tecrübelerinin dikkate alınması çalışmanın tarafsızlığı bakımından önemlidir.

Tablo 3.1. Yabancılara Türkçe öğretiminde masalları ne sıklıkla kullanırsınız?

	Frekans (F)	Yüzde (%)
hiç	2	4.5
boş	2	4.5
az	40	90.9
toplam	44	100.0

Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin, yabancılara Türkçe öğretiminde masalları ne sıklıkla kullanırsınız? sorusuna % 90.9'u "az" yanıtını vermişlerdir. Bu sonucun en önemli sebebinin materyal eksikliği olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda katılımcılara yöneltilen yabancılara Türkçe öğretim materyali olarak masallar yeterli midir? şeklindeki soruya % 63.6'sı "az", % 22.7'si ise "hiç" şeklinde cevap vermişlerdir. Bu durumda yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenlerin materyal eksikliğinden dolayı masalları derslerde etkin bir biçimde kullanmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 3.2. Öğrenci motivasyonunun sağlanmasında masallar etkili midir?

Değer	Frekans (F)	Yüzde (%)
az	12	27.3
boş	2	4.5
çok	28	63.6
çok fazla	2	4.5
toplam	44	100.0

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hedef kitlenin temel dil becerilerini kullanma performanslarını geliştirmek ve Türkçeyi kullanımlarında otomatikleşmeyi sağlamak amacıyla edebî metinlerin kullanımı yaygınlaştırılmalıdır. Yabancılara Türkçe öğretiminde bunu sağlamak üzere özellikle lirik ve epik türdeki kısa edebî metinlerden yararlanmalıdır. Masallar, dil becerilerinin gelişmesine olumlu yönde katkıda bulunan ve motive edici metinlerdir (Ünal, 2005:205). Bu bağlamda tablo 3.2'ye göre katılımcıların % 63.6'sı motivasyonun sağlanmasında masalları "çok" etkili, % 27.3'ü ise "az" bulmaktadır. Bu bulgulara dayanarak söylemek mümkündür ki yabancılara Türkçe öğretiminde masallar öğrenciyi isteklendirmede önemli bir unsurdur. Bu nedenle yabancı dil öğretiminin en temel unsurlarından biri olan öğrenci motivasyonunun gerçekleşmesinde masalların önemini vurgulamak gerekir.

Tablo 3.3. Öğrencilerin sosyalleşmesinde masalların etkisi nedir?

Değer	Frekans (F)	Yüzde (%)
az	20	45.5
hiç	2	4.5
çok	20	45.5
çok fazla	2	4.5
toplam	44	100.0

Masallar öğrencilerin içinden çıktığı toplumu, onun değer yargılarını tanımlarını ve sosyalleşmelerini sağlar. Sosyalleşen bireyler hayata her zaman umutla bakar, isteklere kavuşmada sabırlı olurlar. Kıskançlığın kötü sonuçlarını, korku ve evhamın insanları düşürdüğü halleri, gerçek dostluklar kurmak için karşılıklı saygı ve sevginin, bağışlayabilmenin, hoşgörünün ve paylaşımın ne kadar önemli olduğunu öğrenirler (Şahin, 2011:210). Bu doğrultuda araştırmaya katılanlar öğrencilerin sosyalleşmesinde masalların rolü nedir? sorusunu % 50'si "çok" ve "çok fazla", % 45.5'i ise "az" şeklinde değerlendirmişlerdir. Bu sonuca bakarak yabancılara Türkçe öğretiminde masalların bireylerin sosyalleşmesine katkı sağladığı söylenebilir.

Tablo 3.4. Öğrencilerin hayal dünyalarının gelişmesine masallar etki eder mi?

Değer	Frekans (F)	Yüzde (%)
az	8	18.2
çok	20	45.5
çok fazla	16	36.4
toplam	44	100.0

Tablo 3.4. incelendiğinde öğrencilerin hayal dünyalarının gelişmesi ve Türkçe düşünebilmelerinde masalların etkisinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Deneklerin % 45.5'i "çok", % 36.4'ü ise "çok fazla" fayda sağladığını belirtmiştir. Önal (2006)'a göre masal, doğal akışında engelleri, zorlukları aşabilme ve masalı dikkatle dinleyenlerin günlük yaşamlarına veya bilinçaltlarına birtakım göndermelerde bulunur. Masallar eğlendirici özelliklerinin yanı sıra, eğitici ve öğretici yönleri ile de dinleyicilerine yeni ufuklar açar. Masallar, insanlığın hayalden gerçeğe doğru seyrini anlatan en güzel söyleyişlerdir.

Bu anlamda *Masallar öğrencilerin yaratıcılığında (yeni bir şeyler üretme) onlara ilham verirler.* şeklindeki benzer bir öneriye katılımcıların % 72.7'si “çok” yanıtını vermişlerdir. Yabancılara Türkçe öğretiminde hedef kitlenin soyut manada Türkçe hayal kurma, rüya görme, düşünme ve yeni bir şeyler ortaya koyma yeteneklerinin gelişmesi açısından masallar aktif olarak kullanılmaktadır.

Tablo 3.5. Masallar kültür aktarımında etkili midir?

Değer	Frekans (F)	Yüzde (%)
az	6	13.6
çok	24	54.5
çok fazla	14	31.8
toplam	44	100.0

Çalışmaya katılan öğretmenler *Masallar kültür aktarımında etkili midir?* şeklinde kendilerine yöneltilen soruyu % 54.5'i “çok”, % 31.8'i “çok fazla” şeklinde yanıtlamışlardır. Bu bulgu, masalların dil ile beraber kültür aktarımındaki önemine işaret etmektedir. Yavuz (2009b) masalların ait oldukları halkların gelenek, görenek, inançlarını; sosyal, kültürel, ekonomik yapılarını anlatan, pek çok motiften oluşan, o toplumun serüvenini geçmişten bugüne, günümüzden de geleceğe taşıyan metinler olduğuna dikkatleri çeker. Bu çıkarım masalların kültür aktarımındaki rolünü ortaya koyması bakımından önemlidir.

Tablo 3.6. Hangi dil becerisinin gelişiminde masallar daha etkilidir?

Değer	Frekans(F)	Yüzde (%)
Okuma	8	18.2
Yazma	2	4.5
Anlatma (konuşma)	18	40.9
Dinleme	16	36.4
Toplam	44	100.0

Elde edilen bulgulara bakıldığında masalların sırasıyla % 40.9 anlatma (konuşma), % 36.4 dinleme, % 18.2 okuma, % 4.5 oranında ise yazma becerisinin gelişiminde etkili olduğu görülmektedir. Karatay (2007), masalların sağladığı faydaları; dili kullanma becerisini geliştirmek, dil becerilerinden dinleme-anlama ve konuşmayı öğretmek, kelime hazinesini geliştirmek, merak duygusunu öğrenme yönünde kanalize etmek, çocukta olumlu tutum geliştirmek şeklinde sıralamaktadır. Bu durumda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde masallar özellikle dinleme-anlama, konuşma ve kişisel becerilerin gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır.

Tablo 3.7. Masallardaki tekerlemeler öğrencilerin telaffuzlarının gelişimine katkı sağlar.

Değer	Frekans (F)	Yüzde (%)
az	8	18.2
çok	20	45.5
çok fazla	16	36.4
toplam	44	100.0

Yabancılara Türkçe öğretiminde masalların girişinde bulunan *tekerlemeler öğrencilerin telaffuzlarını geliştirmelerine, dili doğru ve hızlı kullanmalarına yardımcı olabilir mi?* varsayımına katılımcılar “çok” ve “çok fazla” seçeneklerini işaretleyerek % 81.9 oranında bu durumu onaylamışlardır. Bu sonuç yabancılara Türkçe öğretiminde kelimelerin doğru ve anlaşılır bir şekilde çıkarılması ve kelime tekrarı açısından masal metninin kullanımını gerekli kılmaktadır.

Tablo 3.8. Kelime öğretiminde masallar çok kullanılır mı?

Değer	Frekans (F)	Yüzde (%)
az	8	18.2
çok	28	63.6
çok fazla	8	18.2
toplam	44	100.0

Tablo 3.8'e bakılarak masalların kelime öğretiminde kullanılabilir önemli edebî metinlerden biri olduğu söylenebilir. Çünkü deneklerin % 63.6'sının “çok”, % 18.2'sinin ise “çok fazla” şeklindeki değerlendirmeleri bu durumu onaylamaktadır. Günlük dilde kullanılan kelime sayısı edebî dilin kelime sayısından daha azdır ve günlük dil genellikle beş duyu organına hitap eder ve zorunlu ihtiyaçlara cevap verir. Bilim dili ise akla yöneliktir. Bütün bunları kapsayan edebî dil; soyuta, birden fazla anlam ilişkisine, kurguya, duygusal ve hayali iklimlere ve estetik bir dünyaya açılan kapı gibidir (Önal, 2008:27). Yabancılara kelime öğretiminde ve kelime hazinelerinin geliştirilmesinde masallar bu bakımından yeri doldurulamaz metinlerdir.

Tablo 3.9. Deyimler ve atasözlerinin öğretiminde masallardan faydalanılabilir.

Diğer	Frekans (F)	Yüzde (%)
hiç	2	4.5
az	6	13.6
çok	20	45.5
çok fazla	16	36.4
toplam	44	100.0

Deyim ve atasözü gibi kalıplaşmış dil yapılarının sık kullanıldığı Türkçenin yabancılara öğretiminde masalların söz konusu yapıları öğretmedeki etkisine katılımcıların % 81.9'ı “çok”, “çok fazla” değerlendirmesinde bulunmuşlardır. Deyimler ve atasözleri kültür taşıyıcılığı özellikleri ile dilin kültürel, tarihi geçmişi hakkında bilgi veren yapılardır (Tüm, 2010:663-678). Bu bağlamda günlük konuşma dilinin dışında Türkçedeki diğer yapılar ve dile ait kültür, masallar yardımı ile daha kolay öğretilir.

Tablo 3.10. Dilbilgisi öğretiminde masallardan faydalanılabilir.

Değer	Frekans (F)	Yüzde (%)
az	18	40.9
çok	22	50.0
çok fazla	4	9.1
toplam	44	100.0

Dilbilgisi konularını öğretmek öğrencilerde dile karşı bir soğuma oluşturabilir. Bu nedenle dilbilgisi konuları öğretilirken kullanılacak yöntem öğrencileri motive edici olmalıdır. Masalların yabancılara Türkçe dilbilgisi öğretiminde hem motive edici hem de öğretici metinler olma durumu söz konusudur. Araştırmadan elde edilen sonuçlar da bu durumu destekler mahiyettedir. Araştırmaya katılanların % 59.1'i “çok” ve “çok fazla” fayda sağlayacağını ifade etmişlerdir. Bu çıkarım dilbilgisi öğretiminde masal metinlerinin önemli bir kaynak olduğunu doğrulamaktadır.

Tablo 3.11. Yabancılar için Türkçe öğretiminde kullanılan masallar; dil, içerik, resim vb. bakımından yeterlidir.

Değer	Frekans (F)	Yüzde (%)
hiç	4	9.1
az	28	63.6
çok	10	22.7
çok fazla	2	4.5
toplam	44	100.0

Ulaşılan bulgulardan anlaşıldığı üzere *yabancılar için Türkçe öğretimindeki masallar; dil, içerik, resim vb. bakımından yetersiz bulunmuştur*. Araştırmaya katılanların % 63.6'sı “az” değerini işaretleyerek söz konusu özellikler bakımından yabancılar için Türkçe öğretimindeki masalların yetersiz olduğuna dikkat çekmişlerdir. Özellikle yabancılar için Türkçe öğretiminde başlangıçta öğrencilerin masalı anlamalarına yardımcı olmak amacıyla görsel ve resimli masallar anlatılmalı veya okutulmalıdır. Anadili öğretiminde de başlangıçta çocuklara resimli masallar okutulmaları ebeveynlere telkin edilmektedir (Yaldız, 2006:7).

Tablo 3.12. Sahnelenmiş bir masal dil öğretiminde teorik masaldan daha etkilidir.

Değer	Frekans (F)	Yüzde (%)
hiç	1	4.5
az	1	4.5
çok	7	31.8
çok fazla	13	59.1
toplam	22	100.0

Yabancı dil öğretim yöntemlerinden biri de yaparak yaşayarak öğrenmedir. Yapararak ve yaşayarak öğrenmede tüm duyu organları aktif olduğu için etkili bir yöntemdir. Masalların öğrenciler tarafından sahnelenmesi, dilsel becerilerin yaparak yaşayarak öğrenilmesine ve geliştirilmesine yardımcı olacaktır. Bu doğrultuda *sahnelenmiş bir masal dil öğretiminde teorik masaldan daha etkilidir*, varsayımını çalışmaya katılan öğretmenler % 59.1 oranında “çok fazla”, 31.8 oranında ise “çok” şeklinde cevaplamışlardır. Benzer bir öneride deneklere *Masalları oyunlaştırarak canlandırmak dil öğretiminde öğrenci motivasyonuna olumlu katkı sağlar* şeklinde bir soru yöneltilmiş ve % 50.0'si “çok”, 40.9'u ise “çok fazla” etkili olacağını belirtmişlerdir.

Masalların tiyatrolaştırılması ile öğrenilen yabancı dile ait temel dil becerilerini geliştirmek mümkündür. Farklı ve zevkli uygulamalar içermesi, dil becerilerine etki etmesi, bireysel ve sosyal gelişimi hızlandırması, kelime dağarcığını zenginleştirmesi ve iletişim becerilerini geliştirmesi gibi çok sayıda faydası olan tiyatro aracılığı ile masallar daha işlevsel olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilir (Altubay, 2012).

Tablo 3.13. Keloğlan masallarını yabancılara Türkçe öğretiminde ne sıklıkla kullanırsınız.

Değer	Frekans (F)	Yüzde (%)
hiç	10	22.7
az	24	54.5
çok	8	18.2
çok fazla	2	4.5
toplam	44	100.0

Türk masalları içerisinde Keloğlan masalları önemli bir yer tutmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretiminde dilsel becerilerin gelişiminde ve kültür aktarımında Keloğlan masallarından faydalanılmalıdır. Keloğlan, *Türk masalları içerisinde* son derece dikkate değer ve önemli bir tiptedir. Akıllılığı ve kurnazlığıyla dikkat çeken Keloğlan sıradanlığı ile halkın içinden biridir (Dursun, 2008:6). Bu kapsamda öğretmenlere *Keloğlan Masalları'nu yabancılara Türkçe öğretiminde ne sıklıkla kullanırsınız?* sorusu yöneltilmiş ve % 22.7'si "hiç", % 54.5'i "az", % 18.2'si ise "çok" biçiminde yanıtlamışlardır. Bu bulgulara göre öğretmenlerin Türk masalları içerisinde önemli bir yer tutan Keloğlan masallarını yabancılara Türkçe öğretiminde aktif olarak kullandıkları anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılanlara *yabancılara Türkçe öğretiminde en çok kullandığınız Türk masalları hangileridir?* şeklindeki açık uçlu soruya deneklerin % 68.2'si Keloğlan masalları yanıtını vermişlerdir. Keloğlan masallarının bütün Türk dünyasında ve kültürün bütün katmanlarında yaygın milli bir motif olması bu durumun bir sonucudur (Ergun, 2005: 78). Edebi metinler içerisinde yabancılara Türkçe öğretiminde birçok dilsel ve kültürel becerinin gelişiminde kullanılacak örnek metinlere Keloğlan masalları verilebilir.

Tablo 3.14. Hangi tip masal kahramanı daha çok ilgi çeker?

Değer	Frekans (F)	Yüzde (%)
İnsanlar	24	54.5
Yaratıklar	6	13.6
Hayvanlar	6	13.6
Periler	8	18.2
	44	100.0

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak masal kahramanlarının tipi konusunda deneklerin % 54.5'i insan, % 18.2'si peri, % 13.6'sı, hayvan ve % 13.6'sı ise yaratık şeklinde olması durumunda daha ilgi çekici olacağını belirtmişlerdir. Masalların büyüğü ve sırlı dünyasının özünü kahraman tipi, zaman ve mekân olgusu ve olay örgüsünün işlevselliği oluşturmaktadır. Anlatı düzleminde gelişen olaylara bakıldığında masalın konusunu belirleyen en önemli öğeyi, masal kahramanı ve içinde bulunduğu olay örgüsü oluşturmaktadır (Ozan, 2011:72). Özellikle yabancı dil öğretiminde işin içine kültür ve kültürel unsurlar da girdiği için masal kahramanının insan tipinde olması önemlidir.

IV. SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇLAR

Elde edilen bulgulara göre masalların yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sırasıyla anlatma (konuşma), dinleme, okuma ve yazma becerisinin gelişiminde etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenlerin masallara az yer verdikleri anlaşılmaktadır. Bunun en önemli sebebi ise konuyla ilgili yardımcı ders kaynaklarının olmamasıdır.

Hedef kitlenin anlama ve anlatma (konuşma) becerilerini kazanmasında ve geliştirmesinde masalların katkısı önemlidir.

Masalların kültür aktarımında önemli bir araç olduğu anlaşılmaktadır.

Masallar dersin zevkli ve oyun havasında geçmesinde, öğrenci motivasyonunun sağlanmasında dikkat çekici edebî metinlerdir.

Türk masalları içerisinde yabancılara Türkçe öğretiminde Keloğlan Masallarının kullanıma uygun olduğu görülmektedir.

Dilsel becerilerinin geliştirilmesinin yanında masallar kelime, deyim, atasözü ve ikilemelerin öğretiminde de yardımcı ders materyali olarak kullanılabilir. Öğrencilerin hayal dünyalarının gelişiminde ve yeni bir arayış içerisinde olmalarında masallar önemli bir rol üstlenmektedir.

Öğrencilerin Türkçeyi doğru ve hızlı kullanmalarında, kelimeleri doğru telaffuz edebilmelerinde masallar bir yardımcı kaynak niteliği taşımaktadırlar.

Masallar, drama vasıtasıyla yaparak yaşayarak öğrenme bağlamında öğrencilerin dili daha iyi kullanmalarına yardımcı olmaktadır.

Bireylerin topluma karışması ve sosyalleşmesine masalların yardımcı olduğu anlaşılmaktadır.

ÖNERİLER

Yabancılara Türkçe öğretiminde yardımcı kaynak olarak öğrencilerin seviyesine uygun masallar özenle belirlenmeli ve öğretmenlerin kullanımına hazır hâle getirilmelidir.

Seçilen masallar öğrencilerin özellikle anlama, anlatma (konuşma) ve diğer dilsel becerilerini geliştirecek nitelikte olmalıdır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde masalların ayrı bir öneme ve etkiye sahip olduğu dikkate alınarak görsel ve işitsel materyallerle desteklenmesi gerekmektedir.

Yabancı dil öğretiminde motivasyon aracı olarak masalların işlevi artırılmalıdır. Yabancılara Türkçe öğretiminde seçilen masallar öğrencilerin hayal gücünü, yaratıcılığını geliştirmeye yönelik olmalıdır.

Kültür aktarımı bağlamında seçilecek masalların Türk halkının yaşayışını ve değerlerini doğru anlatacak, yansıtacak şekilde planlanmalıdır.

Drama vasıtasıyla öğrencilerin masalları yaparak yaşayarak öğrenmeleri için uygun ortamlar oluşturulmalıdır.

Masallar üzerinden öğrencilerin empati kurabilmeleri için masal kahramanlarının daha çok insan tiplmesi olmasına dikkat edilmelidir.

Değişik dil yapılarının öğretiminde masallar bu yapıları öğretecek şekilde dizayn edilmelidir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak masallar daha kolay anlaşılabilmesi için görsellerle, resimlerle, karikatürlerle desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

AKTAŞ, Tahsin (2005). "Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti". *Journal of Language and Linguistic Studies*, Cilt. 1, S.1, ss.89-100.

ALTUNBAY, Müzeyyen (2012). "Dil Öğreniminde ve Öğretiminde Tiyatronun Kullanımı ve Tiyatronun Temel Dil Becerilerine Katkısı", *Turkish Studies*, Cilt. 7, S. 4, ss.747-760

ARSLAN, Mustafa (2011). *Yabancılara Türkçe Öğretim Kılavuzu*, Nobel Yayınları, Ankara.

- DEMİREL, Özcan (1992). “İlkokullarda Türkçe Öğretimi ve Sorunları”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, S. 8, 31-38
- DOĞAN, Mehmet. H (1993). Yazıdan Bakmak, Adam Yayınları, İstanbul
- DURŞUN, Aysun (2008). Keloğlan Masallarının Tespiti ve Tasnifi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla
- ERGUN, Pervin (2005). “Altay Destanlarında ve Anadolu Türk Masallarında Tastarakay-Keloğlan”, Milli Folklor, ss.68-78
- GEZER, Alpay (2006). Soyut Kavramların Öğretiminde Hayvan Masallarının Yeri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, İstanbul
- GÜNAY, V. Doğan (2003). Metin Bilgisi, Multilingual Yayınları, İstanbul
- İŞERİ, Kamil (1996). “Dilin Kazanımı ve Yabancı Dil Öğretimi”, Dil Dergisi, S. 43, ss.21-27.
- KARA, Mehmet (2011). “Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğrenen Yabancılara A1-A2 Seviyesinde Türkçe Öğretim programı Örneği”, Journal of World of Turks, Wol. 3, No. 3, p. 161
- KARATAY, Halit (2007). “Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalin Önemi ve İşlevi”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt. 5, S.3, ss.471-472
- MERT, E. Lüle (2012a). “Anadili Eğitimi-Öğretimi Sürecinde Çocuk Yazını Ürünlerinden Yararlanma ve Masal Türüne Yönelik Bazı Belirlemeler”, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, S. 31, ss.1-12
- _____ (2012b). “Anadili Eğitimi-Öğretimi Sürecinde Çocuk Yazını Ürünlerinden Yararlanma ve Masal Türüne Yönelik Bazı Belirlemeler”, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, S.31, ss.5
- OZAN, Meral (2011). “Geçiş Ritüelleri ve Halk Masalları”, Milli Folklor, ss.91-72
- ÖNAL, M. Naci (2006). “Masallardaki Engeller Üzerine Bir Araştırma”. Mitten Meddaha Halk Anlatıları Uluslararası Sempozyumu Bildirileri, Ankara: Gazi Üniversitesi THBMER Yayını, ss.183-197.
- ÖNAL, Mehmet (2008). “Edebî Dil ve Uslup”. A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S.36, ss.23-47
- ŞAHİN, Mustafa (2011). “Masalların Çocuk Gelişimine Etkilerinin Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi”, Milli Folklor, ss.89-210
- TÜM, Gülden (2010). “Atasözlerinin Değişik Kültür Ve Dilleri Anlamadaki Rolü”, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5(4), 663-678
- ÜNAL, D. Çiğdem (2005). “Yabancı Dil Öğretiminde Edebi Metinler: Yenilikçi Yaklaşımlara Geçiş Süreci ve Gerekseleri”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) 29, 205

YALDIZ, H. Tuba (2006). Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi (Sarayönü Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya

YAVUZ, M. Helimoğlu (2009a). Masallar ve Eğitimsel İşlevleri, İstanbul:Cumhuriyet Kitapları

_____ (2009b). Masallar ve Eğitimsel İşlevleri, İstanbul:Cumhuriyet Kitapları

